

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

V. Quæna[m] vera sente[n]tia de causa Prædestinationis, ex parte prædestinati: & an o[m]nino detur aliqua causa meritoria, vel dispositiua, seu impetratoria, vel causa per accidens, siue occasio, aut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

nis supernaturalis locutus est, vt circa secundam sententiam retulimus, & videre est apud Bannem loco ibidem citato: nec etiam satis constat, an ea fuerit Bonauenturae sententia, vtdictum cit q. præced. dub. i. vbi simul fundamentum eiusdem sententia refutauimus.

Omitto eos, qui cum asserant, gratiam efficacem talem formaliter esse & dici solū ab ipsamet cooperatione, consequenter docent, in nobis esse conditionem, seu potius rationem & causam, vt vocatio prima non quidem nobis prædestinetur & conferatur, sed sit efficax, & pertineat ad prædestinationem, non ad commune prouidentiam: de qua re in materia de gratia differendum, & non nihil etiam quest sequenti; vbi simul expendemus illam sententiam, quæ negat illum effectum, etiam loquendo de prima gratia congrua, fuisse omni ratione priorem ipsa præscientia absoluta cooperationis perseverantis. Restat nunc, vt de causâ totius prædestinationis veram sententiam exponamus; quod dubio sequenti aliquot conclusionibus ordine præstabis.

DVBIVM V.

Quanam sit vera sententia de causa Prædestinationis, ex parte prædestinati; & an omnino admittenda sit vlla eiusmodi seu causa motiua, seu occasio, seu conditio sine qua non totius prædestinationis, seu omnium effectuum ipsius.

§. Thomas i. p. q. 23. a. 5.

Vera igitur & communis Theologorum sententia in his assertionibus consistit, quas ordine subiungemus.

Assertio I. Causa, seu ratio motiua, totius prædestinationis, seu omnium effectuum prædestinationis, siue etiam ipsius gratiæ congruæ prædestinatorum propriæ, ex parte prædestinati non est aliqua eius dispositio, siue conditio ex viribus naturæ profecta; neque positiua, in operibus bonis moralibus; neque negatiua, in carentia obicis constituta. Hæc est doctrina S. Thomæ hic q. 23. a. 5. & communis Theologorum, quos referemus assert. 5. contra primam sententiam superius relatam, & quoad modum loquendi, etiam contra authores pro secunda sententia adductos, vt ibidem notauimus. Et quamuis forte hæc assertio non sit aperte de fide, vt colligi potest ex iis, quæ supra dub. præced. in relatione secundæ sententiæ contra censuram Vasquez diximus, adeo tamen certa est, vt oppositum non sit tutum, vt communiter censent Doctores recentiores inferius citandi.

Probat hæc assertio primum ex Scriptura; quæ sæpius docet, in iis quæ ad salutem pertinent, hominem nihil præstare, nec peccata etiam vitare, aut ab is immunem esse posse, sine gratia; neque adeo hanc

ex viribus naturæ sibi comparare posse. Cuiusmodi sunt illa Ioan. 15. v. 5. *Sine me nihil potestis facere.* Rō 9. v. 16. *Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei.* Rom. 11. v. 5. *Reliquia secundum electionem gratiæ salua facta sunt. Si autem gratia, iam non ex operibus; alioquin gratia iam non est gratia.* Et v. 35. *Quis prior dedit ei? 1. Cor. 4. v. 7. Quis enim te discernit? Quid autem habes, quod non acceperis? Si autem acceperis, quid gloriaris, quasi non acceperis? 2. Cor. 3. v. 5. Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est.* Philip. 2. v. 13. *Deus est qui operatur in vobis & velle, & perficere, pro bona voluntate.* Iacobi 1. v. 17. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a patre luminum.* Olee 13. v. 9. *Perditio tua Israel, tantummodo in me auxilium tuum.* Speciatim verò contra Aureolum huc faciunt illa, Iob 14. v. 4. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es? Prouerb. 20. v. 9. Quis potest dicere, mundum est cor meum, purus sum a peccato? Ephes. 2. v. 3. *Erasmus natura filii iræ Rom 11. Concluserunt Deus omnia in incredulitate, vt omnium misereatur.* Ex quibus patet, non esse naturæ hominis, aut virium naturalium, peccati obice carere, aut quicquam facere, quo à reprobis discernatur.*

Secundò probatur ex S. Augustino, aliisque Patribus, qui vt inferius videbimus assert. 5. omnem causam motiuam prædestinationis, ex parte prædestinati, excludunt. Optimè de hac re Augustinus lib. de prædest. Sanct. c. 6. *Electio, inquit, ista gratiæ est, non utique meritorum.* Superius enim dixerat (Rom. 11.) *Sic ergo & in hoc tempore reliqua & per electionem gratiæ salua facta sunt. Si autem gratia, iam non ex operibus; alioquin gratia iam non est gratia. Gratiæ ergo consecuta est, quod consecuta est electio: non præcessit eorum aliquid, quod priores darent, & retribueretur illis: pro nihilo enim saluos fecit eos.* Idem habet Prosper ad excerpta Genens. dub. 4. Et multa in hunc sensum definit Concilium Arausicanum I I. Quibus accedunt illa, quæ ex Scriptura & SS. Patribus adduximus dub. r. ad probandum, nullam in particulari dari causam, cur hic potius eligatur aut prædestinetur, quam alius. Plura assert. seq.

Ratio generalis est. Quia omne medium particulare salutis, est effectus prædestinationis, siue sit ordinis naturalis, siue supernaturalis, vt dictum quæst. præceden. Ergo etiam tam carentia obicis, quam opus bonum morale, esto ex viribus naturæ profectum ad salutem quicquam conferre posset, est effectus prædestinationis.

Ratio particularis contra Aureolum est. Quia iuxta ipsam, obex gratiæ & æternæ prædestinationis, est etiam peccatum originale; vt dictum dub. præceden. ob id enim ait, ex infantibus quosdam à Deo fuisse reprobos: at verò hunc obicem peccati originalis habent omnes; ac præcipue quoad hoc pares sunt omnes infantes, vt ex dictis patet; tum ex illo Rom 5. v. 12. manifestum est: *sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt.* Et v. 18. *igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obediendum iusti*

consti-

constituentur multi. Ergo carentia obicis inter homines, maximè inter infantes, non est causa totius prædestinationis, seu omnium effectuum prædestinationis.

5 Vnde secundò sic argumentari licet. Carentia obicis est carentia peccati etiam originalis, vt docet loc. cit. Aureolus; aut ergo prædestinandi offeruntur præscientiæ diuinæ tanquam à peccato originali præseruari, eiusque penitus expertes, aut tanquam ex viribus naturæ ab eo liberati; aut per gratiam Christi ab eo liberati: duo priora dici nullo modo possunt, sine manifesto Pelagianismi errore: si tertium dicatur, impossibile est, vt carentia obicis dicatur causa totius prædestinationis, seu omnium eius effectuum: Ergo. Minor probatur quoad priorè partem, quia Pelagianum est dicere, hominès peccatum originale non contrahere; hoc enim est negare peccatum originale; siquidem nulla est ratio, cur id tribuatur solum reprobis, & non prædestinatis: & si hoc maximè verum esset, id ipsum tamen præcipuum quoddam diuinæ gratiæ erga prædestinatos opus, adeoque effectus prædestinationis esset. Nec minus contra Pelagianos damnatus in Concilijs error est, dicere, hominem sine gratia Christi à peccato originali liberari posse, vt patet ex omnibus fere Concilijs contra Pelagianos celebratis, speciatim ex Mileuitano, Arausicano, Tridentino, &c. Tertia pars itidem patet. Quia si ipsi etiam prædestinati non nisi per gratiam Christi à peccato originali liberantur; ergo ea ipsa carentia peccati originalis est effectus gratiæ diuinæ, adeoque prædestinationis; Ergo impossibile est, vt sit causa seu ratio motiua totius prædestinationis, seu omnium effectuum prædestinationis.

6 Tertiò rursum. Si carentia obicis, seu peccati originalis, esset causa totius prædestinationis, necesse foret, vt ipsa non esset effectus prædestinationis, vt fatetur Aureolus: sed planè falsum est, eam carentiam non esse effectum prædestinationis: cum sit effectus baptismi, quem effectum esse prædestinationis sæpe sæpius contra Pelagianos, eorumque reliquias inculcat Augustinus, maximè lib. de prædest. Sanct. & de perseuer. & satis patet ex ijs, quæ de effectu prædestinationis dicta sunt quæst. præced. Est ergo manifestè absurdum, quod ait Aureolus, baptismi collationem & occasionem non esse effectum prædestinationis, quasi tantum ex dispositione cursus naturalis, & causarum secundarum, sine speciali & particulari decreto diuinæ providentiæ accidat, vt ex infantibus vnus baptizetur, alter non baptizetur.

Quartò, loquendo speciatim de adultis, obex in his est malus vsus liberi arbitrij, vt ait Aureolus, ac proinde carentia obicis in hoc consistit, vt non male vtantur libero arbitrio, adeoque non peccent: at verò impossibile est, vt homo adultus, sine gratia longo aliquo tempore, aut ad finem vsque vitæ à peccato etiam mortali immunem se præstet: *non est enim homo, qui non peccet*, 3. Reg. 8. v. 46. vt in materia de gratia fufius docuimus to. 2. disp. 6. q. 3. dub. 4. & 5.

7 Quod si Aureolus dicat, satis esse pro illa carentia obicis, vt homo adultus breui aliquo tempore non peccet; id omnino falsum est, siquidem multi sunt reprobi, qui cum longo etiam aliquo tempore mortaliter non peccarint, nihilominus tamen quia semel tandem aliquando peccant mortaliter, & cum

eo peccato decedunt, damnantur: neque satis est diurna vlla mora temporis sine peccato transacti, quamdiu homo viuit, quæ hominem securum aut certum de sua prædestinatione & salute reddere possit: semper enim adhuc fieri potest, vt peccet, & ob peccatum damnetur, vt constat etiam ex definitione Concilij Tridentini, sess. 6. can. 22. & 23. E contrario verò sæpe accidit, vt homo prædestinatus in fine tandem vitæ conuertatur & penitentiam agat, & ita cum gratia decedat, vt in bono latrone accidit: Ergo falsum profus est, carentiam peccati personalis, quomocumque explicetur, esse rationem & causam totius prædestinationis, seu omnium effectuum prædestinationis.

8 Ratio particularis contra eos, qui bona opera moralia constituunt causam & rationem gratiæ & prædestinationis, est. Tum quia sine præuia motione gratiæ nullum opus salutare fieri à nobis potest; ac proinde motio gratiæ præuenientis antecedit bonum ac salutarem vsum liberi arbitrij, vt in materia de gratia ibidem docetur dub. 3. non sequitur; nec ad ipsam gratiam sanctificantem homo satis se disponere per vires naturæ vilo modo potest, vt definitur in Concilio Tridentino sess. 6. can. 1. 2. & 3. Tum quia fieri potest, vt homo quantumuis in bonis operibus moralibus ante finem vitæ se exercuerit, adhuc tamen gratiam congruam prædestinatorum propriam non sit consecutus: è contrario fieri potest, & sæpe fit, vt qui nulla eiusmodi bona moralia exercuerit, in fine tamen vitæ per diuinam gratiam subito conuersus saluetur, vt dictum. Ergo vanum est, eiusmodi bonis operibus moralibus prædestinationem attribuere.

9 Nec video vllum argumentum, quo opposita sententia corroboretur, quia Deum in prædestinatione non habere se æqualiter ad omnes, etiam si Deo prædestinanti æquali conditione omnes offerantur, quod hæc sententia pro absurdo habet, ex Scriptura & Patribus notissimum est, ex dub. 1. Illud autem axioma, Deus facienti quod in se est, non denegat suam gratiam; non intelligitur de faciente per vires naturæ, sed per auxilia actualia præuenientis gratiæ, vt suo loco de gratia doceo tom. 2. disp. 6. q. 3. dub. 7. & rectè exposuit S. Thomas 1. 2. q. 109. a. 6. ad 2. & q. 112. a. 2. & 3. Denique falsum est, inter auxilia diuinæ gratiæ solum numeranda esse ea, quæ sunt intrinsecè supernaturalia, vt ibidem de gratia docetur q. 1. dub. 2. & 3.

10 Assertio II. Causa & ratio motiua prædestinationis siue totius, siue etiam ad gratiam congruam prædestinatorum propriam, non sunt bona opera moralia prædestinati, gratiam sanctificantem antecedentia, quamuis ex particularibus auxilijs Dei profecta. Hæc assertio directe est contra secundam sententiam superius relatam, & contra Iauellum aliosque authores ibi relatos, prout à nobis expositi sunt; & sumitur itidem ex S. Thoma q. 23. a. 5. & est communis Doctorum, apud Bannem loc. cit. & Gregorium de Valentia q. 23. p. 4. §. 3. Et quamuis Bannes contra Iauellum dicat, eam Iauelli sententiam refutari non minus, quam errorem Pelagianum, certè tamen ea sententia ab errore Pelagiano abest, vt superius dictum: satis est dicere, eam & malè sonare, & improbabilem esse, nec satis in fide tutam.

11 Probatur primò ex Scriptura & Concilijs, ex quibus colligitur, in rebus ad salutem & pietatem spectantibus, non solum hominem nihil posse sine auxilio speciali Dei, ad ordinem naturæ spectante, & naturales solummodo vires lapsæ naturæ quasi restituente, ut intellexit Iauellus, sed etiam sine auxilio gratiæ diuinæ per Christum, nihil posse facere; sic enim sonant illa: *Sine me nihil potestis facere. Reliquia secundum electionem gratiæ salua facta sunt. Gratia Dei sum id quod sum.* Et in Concilio Arausicano II. can. 6. dicitur: *Si quis sine gratia credentibus, volentibus, desiderantibus, & pulsantibus nobis, misericordiam dicit conferri, non autem diuinitus ut credamus, velimus, vel hæc omnia sicut oportet agere valeamus, per infusionem & inspirationem sancti Spiritus in nobis fieri constitetur; aut humilitati, & obedientiæ humanæ subiungit gratiæ adiutorium, nec ut obediens & humillimus, ipsius gratiæ donum esse consentit, resistit Apostolo dicenti, Quid habes, quod non accepisti? & Gratia Dei sum id, quod sum. 1. Cor. 4. & 25.* Quod si ergo omne bonum ad pietatem & salutem spectans est effectus gratiæ, necesse est, ut sit etiam effectus prædestinationis, cum gratia hominis prædestinati utique sit effectus prædestinationis ex qua est præced. dub. 1. Ergo impossibile est, ut sit causa eiusdem gratiæ, siue prædestinationis ad eandem.

12 Huc etiam secundo spectant alia loca Scripturæ, & Conciliorum quam plurima, quæ docent hominem ad gratiam sufficienter non disponi per sola opera bona moralia; sed necessariò prærequiri dispositionem supernaturalem fidei, spei, charitatis, poenitentiae, ut videre est etiam in Concilio Tridentino sess. 6. cap. 5. 6. & can. 1. 2. 3.

Tertio huc spectant illa loca Scripturæ & Conciliorum, quæ vniuersim negant, gratiam ex operibus naturæ, seu naturalibus viribus dari: ut est in primis citatum illud Rom. 11. *si autem gratia, iam non ex operibus, alioqui gratia iam non est gratia.* In quem sensum paulò antea etiam S. Augustinum & Prosperum pluribus differentes audiuius. Optime etiam S. Augustinus lib. 1. ad Simplic. q. 2. *Vocantur est ergo gratia, percipientes vero gratiam consequenter sunt opera bona; non quæ gratiam pariant, sed quæ gratia pariantur. Non enim ut ferueat calefacit ignis, sed quia feruet: nec ideo bene currit rota, ut rotunda sit, sed quia rotunda est: sic nemo propterea bene operatur, ut accipiat gratiam, sed quia accipit. Quomodo enim potest iuste viuere, qui non fuerit iustificatus? &c.* Prima est igitur gratia, secunda, opera bona, &c. Et infra: *Non quia inuenit Deus opera bona in hominibus, quæ eligat, ideo manet propositum iustificationis ipsius; sed quia illud manet, ut iustificet credentes, ideo inuenit opera, quæ iam eligat ad regnum cælorum, &c.*

13 Quartò huc spectant illa loca Scripturæ, quibus vniuersim probabitur inferius, nullam esse causam seu rationem motiuam in prædestinato rotius prædestinationis: quibus etiam superius dub. 1. probauimus, nullam esse causam, cur hic potius, quam alius à Deo prædestinetur.

Quintò idem probat ratio. Quia vel Auctores illi sentiunt, opera bona moralia naturalia ante gratiam sanctificantem facta, esse causam & rationem gratiæ ac prædestinationis ad gratiam electorum propriam, si modò aliqua breui aliquo tempore fiant; vel requirant, ut longo aliquo tempore exercentur, absque nouo peccati mortalis lapsu; neutrum dici potest.

Non primum. Quia falsissimum est, ad gratiam sanctificantem certò conciliandam sufficere, si bona opera moralia & naturalia breui solum aliquo tēpore exercentur, ut à fortiori ex insinuatis Scripturæ locis patet. Neque secundum dici potest: quia ex materia de gratia apud S. Thomæ q. 109. a. 4. & 8. certum est, hominem extrā gratiam sanctificantem cōstitutum non posse longo tempore à nouo peccato mortali immunem se præstare; siue impotentia hæc sit physica & intrinseca, siue solum moralis & quasi extrinseca, de quo ibidem egi 1. 15.

Denique bona eiusmodi opera moralia sæpe gratiam sanctificantem non præcedunt; nonnunquam reprobis cum prædestinatis communia sunt; ut etiam asserit præced. dictum: Ergo nulla ex his ratio prædestinationis desumi potest.

Nec vltimum est oppositæ sententiæ fundamentum, præter id, quod iam antea refutauimus, petitum tum ex homine faciente quod potest; tum ex aequalitate diuinæ benevolentiae ad omnes, in quibus nulla est inæqualitas, quod fundamentum falsissimum esse patet ex dub. 1. & 2.

Certè Iauellus ipse, quasi præfando, hac in re fatetur, suam sententiam nulla auctoritate muniri, cum ait: *Primum sit assignanda aliqua ratio, pro qua Iacob est prædestinatus, & Esau reprobatus, à nullo adhuc decisum est. Nam si ab aliquo, à D. Paulo decideretur in epist. ad Rom. à cap. 9. vsque ad 17. sed ille reliquit totum in seruuabile, dicens: O altitudo diuinitarum, &c. in cuius confirmationem adduxit Apostolus illud Isa. 40. Quis cognouit sensum Domini. Præterea neq. Augustinus hanc quæestionem determinauit, neq. D. Thomas, neq. Scotus, neq. alius quisquam; sed quilibet illorum illum sensum secutus est, qui sibi rationabilior videbatur.*

15 Quod autem Iauellus ibidem nihilominus subiungit, quod illam opinionem nos sequi decet, quæ rationabilior appareat, & apertius seruet rectitudinem diuinam, sustentet spem fidelium, occasiones desperationis tollat, defendat prædestinationis certitudinem cum libero arbitrio; quasi liberum ei sit, à S. Pauli, Augustini, & S. Thomæ vestigijs in hac re discedere, non immeritò reprehendit Bannes cit. q. 23. a. 5. *Qui non rideat, inquit, maximam temeritatem auctori huius cum arrogantia coniunctam? Nam quæestionem, quam neq. Paulus, neq. Augustinus, neq. D. Thomas definiunt, hic auctor vult definire; & assignare nobis rationem sufficientem huius differentie, quare huius Deus prædestinauerit, & non illum, ex quibusdam meritis parui momenti præstitis à Deo, cum tamen Apostolus solum assignauerit rationem quandam congruentem huius differentie in communi, ex parte omnipotentie Dei, qui voluit ostendere maxime misericordiam & iustitiam suam vindictiuam. Cæterum in particulari, quare istos homines, istum populum elegerit, & alium reprobauerit, rejicit omnino in abyssum diuinitarum sapientie & scientie Dei. Eandem doctrinam ecutus Augustinus, gratia Dei testis insignis & prædicator dixit nobis, Quare iustitabat, illum non trahat, noli velle inuestigare si non vis errare. Eandem doctrinam secutus fuit D. Thomas, & sequuntur omnes, qui humilitate progrediuntur in via Dei. Ita Bannes contra Iauellum. Vide quæ de hac re diximus dub. 1.*

16 Neque tamen ideo negamus, aut ex consequenti negandum est, aliquibus operibus moralibus gratia Christi factis, antequam aliquis cognoscat mysteria supernaturalia, obtineri à Deo rerum illarum noti-

tiam, &

tiam, & ulterius mediâ illa notitia hominem conse-
qui posse iustificationem; quod ex communi rectè
asserit Vasquez disp. 91. num. 113. & nos suo loco
dicemus: etsi nonnunquam repugnare quoad prio-
rem partem videatur Augustinus: sed hoc solum ne-
gamus, operibus bonis moralibus sine omni gratiâ
Christi auxilio factis, prædestinationis gratiam, aut
villam omnino Christi gratiam obtineri posse, ut
sentiebant auctores, quos impugnamus: qui auxilia
quidem Dei specialia, sed non auxilia gratiâ Christi,
in eiusmodi operibus admittebant, ut dictum. Plura
de hac re tom. 2. disp. 6. q. 3. dub. 7.

17 A assertio III. Causâ seu ratio motiva prædestina-
tionis, siue totius, siue ad gratiam congruam prædes-
tinatorum propriam, non sunt etiam bona opera
prædestinati ex gratia profecta, seu ipsa præuisio e-
iusmodi bonorum operum, siue considerenter, ut ex
ipsa etiam gratiâ siue ut ex libero hominis arbitrio
procedunt. Ita expressè S. Thomas hic cit. q. 23. a. 5.
& communis Doctorum, quos citabimus, sententia;
& quidem adeo certa contra tertiam sententiam su-
perius relata, ut oppositum non sit probabile. Probat
ur ex Scriptura, quæ vniuersim docet, prædesti-
nationem esse gratuitam, & simul negat, in prædes-
tinato esse aliquam causam prædestinationis, saltem ad
gratiâ; ut partim ex testimonijs pro prima & secun-
da assertionem allatis patet, partim magis patebit as-
sert. 5. Ratio est. Tum quia ipsemet ille bonus vsus
gratiâ est effectus prædestinationis, etiam prout pro-
cedit à libero arbitrio: Ergo impossibile est, ut sit
causa totius prædestinationis, seu omnium effectuum
prædestinationis, ut rectè etiam argumentatur S.
Thomas cit. a. 5. Tum quia ipsi etiam reprobi à Deo
prædestinari potuissent gratia congrua, quam si acce-
pissent, ea proculdubio rectè fuerant vsuri: Ergo fal-
sum est, rationem & causam prædestinationis ad
gratiam congruam esse præscientiam boni vsus eius-
dem gratiâ, seu cooperationis cum eadem gratiâ.
Denique ipsa gratia congrua causa est boni vsus libe-
ri subsequentis, non contra.

18 Notauit id optimè etiam S. Augustinus lib. 1. ad
Simplic. q. 2. vbi ait: *illud autem nescio, quomodo dica-
tur, frustra Deum misereri, nisi nos velimus. Si enim Deus
miseretur, etiam volumus: ad eandem quippe misericor-
diam pertinet, ut velimus. Deus enim est, qui operatur in
nobis & velle, & operari, pro bona voluntate. Nam si qua-
ramus, utrius Dei donum sit voluntas bona, mirum si negare
quisquâ audeat. At enim quia non præcedit voluntas bona
vocationem, sed vocationem voluntatem, propterea vo-
canti Deo rectè tribuitur, quod bene volumus, nobis verò
tribui non potest, quod vocamus. Quibus verbis expressè
docet Augustinus, nullam in nobis esse causam, cur à
Deo congruè vocemur; sed hanc potius vocationem
esse causam omnis bonæ operationis nostræ.*

19 Et ibidem infra: *Non potest, inquit, effectus misericor-
diæ Dei esse in hominibus potestate, ut frustra ille misereatur,
si homo nolit; quia si vellet etiam ipsorum misereri (dona-
tione videl. gratiâ congruâ) posset ita vocare, quemodo
illis aptum esset, ut & mouerentur, & intelligerent, &
sequerentur. Verum est ergo, Multi vocati, pauci verò ele-
cti. Illi enim electi, qui congruenter vocati: illi autem, qui
non congruenter, neq. contempserantur vocationi, non e-
lecti, quia non secuti, quamuis vocati. Item verum est, Non
volentis, neq. currentis, sed miserentis est Dei; quia etiam si*

multos vocat, eorum tamen miseretur, quos ita vocat, quo-
modo eis vocare aptum est, ut sequantur. Falsum est autem,
si quis dicit, igitur non miserentis Dei, sed volentis atq. cur-
rentis est hominibus; quia nullus Deus frustra miseretur. Cu-
ius autem miseretur, sic eum vocat, quemodo sit ei congrue-
re, ut vocantem non respuat. Hic dicit aliquis, Cur ergo E-
sau non sic est vocatus, ut vellet obedire. Videmus enim alios
aliter, usdem rebus demonstratis, vel significatis, ad creden-
dum moueri, & c. Cum ergo alius sic, alius autem sic mouea-
tur ad fidem, eademq. res saepe alio modo dicta moueat, alio
modo dicta non moueat, aliumq. moueat, alium non moueat,
quis audeat dicere, desuisse Deo modum vocandi, quo etiam
Esau ad eam fidem mentem applicaret, voluntatemq. con-
iungeret, in qua Iacob iustificatus est? Ita Augustinus.

20 Neque verò par est ratio gratiâ congruâ, quæ est
equi alicuius, quem rectè saepe donat dominus seruo
suo, qui eo benefurus est; negat alteri, qui otiosè il-
lum habiturus; quod exemplum obijciunt contrarie
sententiæ auctores. Quia equus liget sit materia &
concausa boni vsus; non tamen per se efficit, & infal-
libiliter causat bonum vsu: at verò gratia congrua
& concausa est boni vsus per modum gratiâ adiuuan-
tis, & causa infallibilis boni vsus, per modum gratiâ
præuenientis; in quocumq. reperitur; ita ut ipsa &
effectus futuro ea nemo abuti, nemo non bene uti
possit. Quod si par etiam ratio esset equi, ut non so-
lum facultatem boni vsus, sed etiam ipsum bonum
vsu infallibiliter præstaret, cuiusque obtingeret,
tum planè nulla etiam ratio motiva ex bono vsu fu-
turo assignari posset, cur huic potius, quam alteri
donaretur, utpote omnibus ex æquo vsui futurus,
quibusvis demum obtingat.

A assertio IV. Bonus vsus gratiâ, & cooperatio no-
stra absolutè futura, non est etiam vilo modo causa
seu conditio sine qua non, siue totius prædestinatio-
nis, siue donationis ipsius gratiâ congruæ. Colligitur
itidem ex S. Thoma hic q. 23. a. 5. & est communis
Doctorum ac certa, contra quartam sententiam su-
perius relata, ut videre est apud Vasquez ibidem ci-
tatu, & inferius patebit assert. seq. Colligitur & pro-
batur ex dictis assert. præced. quæ etiam ipsa cooperatio
nostra, etiam ut est à libero arbitrio, est effectus
prædestinationis: Ergo impossibile est, ut sit conditio
sine qua non, ad omnes effectus prædestinationis;
alias enim conditio sine qua non esset etiâ ad se ipsam.

21 Deinde eadem cooperatio nostra est effectus gra-
tiâ congruæ, eaque posterior, ut antea dictum; Ergo
non potest esse conditio sine qua non ad donatio-
nem gratiâ congruæ: quia conditio sine qua non,
respectu alicuius effectus, est aliquid prius eodem ef-
fectu, non posterior. Denique Deus cui libet etiam re-
probo posset donare eam gratiam, qua rectè ipse vsu-
rus esset: Ergo eius donatio non requirit hanc condi-
tionem in suscipiente, ut ea rectè vsurus sit; sed facit.
Huc etiam spectat auctoritas S. Augustini eadem as-
sert. præced. citata, & alia, assertionem seq. citanda.
Quare esto opposita sententia grauiorem notam
non mereatur, certè tamen improbabilis est.

Neque ex eo, quod prædestinatio non sit sine no-
stra cooperatione, sequitur, cooperationem esse condi-
tionem sine qua non; quia etiam sol nunquam est
sine lumine, seu illuminatione: neque tamen ideo
lumen seu illuminatio est conditio sine qua non re-
spectu solis; ob eam nimirum ipsam causam, quia est

aliquid

aliquid posterius sole: ita etiam se res habet cum cooperatione respectu gratiæ congruæ, vel prædestinationis ad eandem in adultis, &c.

22 Afferio V. Ex parte hominis prædestinati nulla penitus datur causa meritoria, seu ratio, siue occasio, vel conditio vilo modo motiua, seu dispositiua, seu impetratoria, aut etiam sine qua non, siue totius prædestinationis, siue omnium effectuum prædestinationis. Hæc est expressa sententia S. Thomæ hic q. 23. a. 5. vbi ait: *impossibile est, quod totius prædestinationis effectus in communi habeat aliquam causam ex parte nostra.* Idem docent S. Thomas lib. 3. cont. gent. c. 161. & 163. Ferrariensis ibidem, Caietanus, Bannes, Zumei, & omnes Thomistæ hic cit. art. 5. Magister in 1. dist. 41. quem sequuntur Bonaventura ibid. a. 1. q. 1. & 2. Scotus q. vn. Richardusa, 2. q. 1. Durandus in 1. dist. 28. q. 5. Marfilus in 1. q. 4. 1. a. 2. Ariminenfis dist. 4. 1. q. 1. Heruæus dist. 40. q. vn. art. 3. Driedo de concord. lib. arb. & prædest. part. 1. cap. 3. Sotus in epist. ad Rom. cap. 9. Corduba lib. 1. q. 56. Gregorius de Valentia hic q. 23. p. 4. §. 4. Molina a. 5. disp. 1. memb. 11. Bellarminus lib. 2. de grat. & lib. arb. cap. 9. Suarez lib. 2. de prædest. cap. 24. Valquez disp. 9. 1. cap. 11. & seqq. Lessius de prædest. hominis sect. 1.

23 Probatur primò ex Scriptura. Ita enim expressè docet S. Paulus Rom. 9. à v. 11. longo orationis contextu, his verbis: *Cum enim nondum nati fuissent (Iacob & Esau) aut aliquid boni euisset, aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est, Quia maior seruiet minori, sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Vbi eum ait, non ex operibus, sed ex Deo vocante, & ut secundum electionem propositum Dei maneret, Iacobum à Deo fuisse dilectum, Esau verò non item, sed respectiue quasi odio habitum (reprobatione scilicet negativa, ut dicitur q. 6.) apertè indicat, nullam causam ex parte prædestinati esse, cur secundum diuinam prædestinationem Iacobus fuerit præpositus Esau: siue interim hoc loco directè agatur de diuina prædestinatione ad vitam æternam; ut quidem communiter Augustinus, alijque Patres & Theologi intelligunt: siue directè solum de prædestinatione seu preordinatione diuina Iacobi ad bona & beneficia, seu prærogatiua quasdam temporales sit sermo, ut vult Valquez in paraphrasi, & cit. disp. 95. c. 8. nihilominus enim hoc saltem quasi paradigmatis seu exempli loco, ac velut quoddam simile diuinæ prædestinationis ad gratiam proponitur, ut omnes SS. Patres & Doctores unanimiter testantur, & ipsemet Apostolus eo loco apertè indicat.

24 Prgit Apostolus ibidem eodem orationis contextu à v. 14. *Quid ergo dicemus? nunquid iniquitas apud Deum? Absit, Moysi enim dicit, Miserebor, cuius misereor: & misericordiam præstabo, cuius miserebor. Igitur non volentis, neq. currentis (hoc est proprijs naturæ viribus fatigentis) sed misereor est Dei, &c.* Ergo cuius vult misereor, & quem vult indurare. Vbi rursum apertissimis, ac sæpius iteratis verbis, in solam Dei misericordiam diuinæ prædestinationis consiliū refertur.

Et quia mox hinc oriri videbatur alicuius erga Deum querelæ occasio, quasi Deus frustra de hominum malitia ac interitu queratur; cuius auferendæ vel impediendæ efficaciter penes eum solum originaliter est & potestas, & arbitrium, mox hanc obie-

ctionem, ibidem retundit, & rursum assertionem illam suam de gratuita Dei dilectione & prædestinatione, ratione & exemplo confirmat Apostolus v. 19. *Dico itaq. mihi; quid adhuc queritur (Deus?) voluntati enim eius quis resistit? O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei, qui se finxit, Quid me fecisti sic? annon habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quasi dicat: Nil est, cur homo aduersus Deum idcirco murmuret. Deus enim est absolutus Dominus vitæ & mortis vniuersi, & que, non minus quam figulus vasorum, quæ facit. Sicut ergo iste suo arbitratu, absque vlla iniuria, vnum quidem vas destinat ad honestos vsus, aliud verò ad fordidos; ita etiam Deus alios quidem homines eligit ad gratiam, alios relinquit, seu etiam post præuicium peccatum ad pœnam & supplicium destinat. Quare ex toto eius orationis contextu manifestum est, ex mente Apostoli, prædestinationem Dei ad gratiam congruam, electorum propriam, plane esse gratuitam, nec vllam eius ex parte hominis esse rationem motiuam seu inductiuam: simulque indicat etiam eandem esse rationem reprobationis negatiuæ, ut dicitur q. 6.*

Similis est locus 1. Cor. 4. v. 7. *Quis autem te discernit? Quid autem habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Discretio hæc inter iustum & peccatorem, atque etiam inter prædestinatum & reprobum, fit tum per gratiam congruam, tum per diuinam electionem; cuius proinde nulla ratio in homine potest assignari: siquidem Deo soli discretio hæc tribuitur. Vtroque autem loco frequenter in suis contra Pelagianos & Semipelagianos libris vtuntur Augustinus, & alij Patres, ac Doctores. Huc speclant cætera Scripturæ loca, quibus superius dub. 1. probauimus, nullam dari causam, præter solam Dei voluntatem, cur Deus hunc potius, quam alium prædestinet.

25 Secundò probatur assertio ex SS. Patribus Augustinus quidem vtroque libro de prædest. Sanct. & de bono perseuer. hoc vel maximè ac potissimum agit, ut ostendat, prædestinationem Dei esse gratuitam, nec eius in nobis vllam esse causam, sed in sola voluntate, misericordia, & gratia Dei; quem ita etiam sequuntur Prosper, Hilarius, & Fulgentius: quorum plura testimonia in eundem sensum etiam superius dub. 1. & 3. reculimus. Optimum inter alia est illud eiusdem Augustini lib. 1. ad Simplic. q. 2. cum ait: *Igitur non volentis, neq. currentis, sed misereor est Dei: quando quidem nec velle, nec currere, nisi eo mouente atque excitante poterimus. Quod si electio hic fuit aliqua, ut sic intelligamus quod dictum est, Reliquia per electionem gratia salua facta sunt; non ut iustificationum electio fiat ad vitam æternam, sed ut eligantur, qui iustificentur, certe sua occasio est hæc electio, ut in eadem conspersio nobis prorsus apparere non possit. Aut si apparet quibusdam, ego in hac re iustitiam meam fateor. Non enim habeo, quod intuear in eligendis hominibus ad gratiam salutarem, si ad examen huius electionis aliqua cogitatione permittar; nisi vel maris ingenium, vel minoræ peccata, vel utrumque; addamus etiam, si placet, honestas vilesq. doctrinas. Quisquis ergo fuerit quam minimis peccatis irretitus atq. maculatus; nam nullus quis potest? & acer ingenio, & liberalibus artibus excolitus, eligendus videtur ad gratiam.*

Sed cum hoc statuerò, ita me ridebit ille, qui infirma mundi.

mundi elegit, ut confundas fortis, & stulta mundi, ut confundas sapientes, ut cum insuetis, pudore correctus, ego irrileans multis, & pro quibusdam peccatoribus castiores, & pro quibusdam piscatoribus oratores. Nonne aduersum, multos fideles nostros ambulantes viam Dei, ex nulla parte ingenio comparari, non dicam quorundam hereticorum, sed etiam minorum? Item non videmus quosdam homines utriusque sexus, in coniugali castitate videntes sine querela, & tamen vel hereticos, vel paganos, vel etiam in vera fide & vera Ecclesia sic tepidos, ut eos miremur hereticum & histrionum subito conuersorum, non solum patientia & temperantia, sed etiam fide, spe, charitate superari?

Repat ergo, ut voluntates eligantur, sed voluntas ipsa, nisi aliqua occurrerit, quod delectet atque inuitet animum, moueri nullo modo potest. Hoc autem ut occurrat, non est in hominis potestate. Quid volebat Saulus, nisi ut inuaderet & traheret, vinceret, & necaret Christianos? Quam rabida voluntas, quam furiosa, quam caeca, qui tamen vna de super voce prostratus, occurrente utique tali viso, quomens illa & voluntas refracta, sententia torqueretur, & corrigeretur ad fidem, repente ex Euangelij mirabili persecutore mirabilior predicatore effectus est. Et tamen quid dicemus? nunquid iniquitas est apud Deum? exigentem à quo placet, donante cui placet; qui nequaquam exigit indebitum, nequaquam donat alienum. Nunquid iniquitas est apud Deum? Absit. Quare tamen & hinc ita, & hinc non ita? Homo tu quis es? debitum si non reddis, habes quod gratuleris; si reddis, non habes quod queraris. Credamus tantum, esse capere non valemus, quoniam qui vniuersam creaturam & spiritualem, & corporalem fecit, & condidit, omnia & numero, & pondere, & mensura disponit; sed instrumenta sunt iudicia eius, & inuestigabiles viae eius. Dicamus Halleluia, & collaudemus canticum, & non dicamus, quid hoc? ut quid hoc? Omnia enim in tempore procreata sunt. Haecenus Augustinus.

Huc specat canon 6. Concilij Arausiaci II. superius relatus, & Concilium Valentianum sub Lothario Imperatore cap. 3. vbi ait: Estemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem; in electione tamen saluandorum, misericordiam Dei præcedere meritum bonum. Rationem eiusdem assertionis deduximus supra dub. 1. & hic assert. 1. vbi probauimus, nullam esse rationem, cur Deus hunc potius, quam alium prædestinet; neque ex carentia obicis seu peccati, vllam posse rationem assignari prædestinationis ad gratiam congruam.

Assertio VI. Datur tamen in homine prædestinato causa etiam meritoria aliquorum effectuum prædestinationis, adeoque prædestinationis, ex parte aliquorum effectuum: sed & inter ipsos effectus prædestinationis vnus est causa alterius; imò etiam mutuo ac vicissim in diuerso genere causæ, alter alterius est causa. Ita S. Thomas hic q. 23. a. 5. Richardus in 1. d. 41. a. 2. q. 1. Egidius Romanus ead. dist. q. 2. a. 1. Durandus ibidem, num. 6. Heruzus in 1. d. 40. q. vn. a. 1. Eckius in Chrysofallo cent. 2. num. 15. & 17. & sequuntur omnes recentiores; adeo ut hæc sit res extra contouersiam apud Catholicos. Probatur & declaratur. Quia de fide est, hominem iustum bonis operibus ex gratia Christi factis de condigno mereri vitam æternam, uti & augmentum gratiæ; nec adultum absque meritis saluari, ut docetur in 1. 2. de gratia: vtraque autem, & merita scilicet illa, &

gloria, effectus sunt prædestinationis: Ergo per vnum effectum prædestinationis homo promeretur alterum.

Et nihilominus tamen gloria est causa finalis meritorum, uti & gratiæ: hæc verò est semen quasi quoddam, seu instrumentum gloriæ acquirendæ; ita ut gloriæ causa quædam efficiens sint merita; meritorum gratia: contra finis gratiæ in adultis sint merita, meritorum gloria: Ergo inter ipsos effectus prædestinationis vicissim ac mutuo vnus est causa alterius in diuerso genere causæ, ut dictum: sicut etiam in rebus naturalibus accidit, ut vicissim ac in diuerso genere causæ vna alterius sit causa. Idem sumitur ex Augustino lib. 1. ad Simplic. quæst. 2. Ex quibus restet etiam Gregorius de Valentia hic quæst. 23. punct. 4. §. 1. refutat Caluinum, qui lib. 3. Institut. cap. 22. sect. 9. reprehendit S. Thomam, eò quod hic art. 5. asseruerit, merita esse causam prædestinationis, quoad effectum gloriæ; cum potius gloria dicenda sit, causa finalis prædestinationis, &c. Quasi verò non simul vtrumque optime stare possit: cum & in agone seu stadio certantibus (cum quibus homines adultos in hac vita comparat Apostolus 1. Corinth. 9. v. 25.) præmium seu corona sit causa finalis certaminis, & certamen causa meritoria coronæ seu præmij, &c.

Assertio VII. An ipsius etiam in se prædestinationis ad gloriam, causa seu ratio sint bona opera meritoria prædestinati, ex eo pendet, an præuisio meritorum in Deo prædestinante, ratione antecedat prædestinationem seu electionem ad gloriam. Hæc assertio patet ex dictis dub. 2. Neque enim ut dicamus, aliquid esse causam meritoriam seu rationem ipsius prædestinationis ad aliquem effectum, satis est, si sit causa meritoria effectus eiusdem prædestinationis, ut Gregorius de Valentia loc. cit. §. 1. Vasquez, & alij nonnulli existimarunt; sed necessarium præterea est, ut in mente diuina antecedat ratione prædestinationem ad eiusmodi effectum: qua ratione quæst. seq. dicemus, prædestinationem ad gloriam non esse factam propter præuisa merita. Neque verò S. Thomas hic cit. q. 23. a. 5. alterutram partem determinat; solum enim assignat rationem seu causam prædestinationis ad gloriam, ex parte effectus, non ex parte actus, seu ipsius prædestinationis. Quare in resolutione etiam ita loquitur: Dicendum, quod effectum prædestinationis considerare possumus dupliciter. Vno modo in particulari; & sic nihil prohibet, aliquem effectum prædestinationis esse causam & rationem alterius: posteriorem quidem prioris, secundum rationem causæ finalis; priorem verò posterioris, secundum rationem causæ meritoria; quæ reducit ad dispositionem materiæ. Sicut si dicamus, quod Deus præordinauit se daturum alicui gloriam ex merito, & quod præordinauit se daturum alicui gratiam, ut mereretur gloriam, &c. Vbi vocula, Ex merito, idem est quod per merita; & non denominat verbum præordinauit, sed quod antea immediatè præcesserat, daturum alicui gloriam; qui est effectus seu executio illius præordinationis.

Hæc de causis prædestinationis satis.